

אוכלוסיות

מיוחדות

על מה נדבר היום?

אוטיזם

מוגבלות שכלית התפתחותית

ויסות חושי

נשדרג את ארגז הכלים

**נבין את המשמעות של כלבנות טיפולית
והשפעה שלה על אנשים עם אוטיזם !**

אוטזיס?

דניאל

ד"ר ליאו קאנר- בולטימור ארה"ב 1943

➤ auto=עצמי. הסתגרות של האדם מקשר עם העולם החיצוני. נכות בתחום החברתי-רגשי.

אפיוני האוטיזם לפי קאנר

- חוסר יכולת לתקשר עם אחרים בדרך נורמלית
- בדידות קיצונית, הילד נראה לעיתים "מנותק" מהעולם החיצון
- הילדים התנגדו לחבק או להיות מחובקים ע"י הוריהם.
- שפה חסרה או לקויה, אקולליה.
- רעשים חזקים הובילו לתגובה של פחד וחרדה
- חזרתיות אובססיבית – בדיבור ובתנועות.

➤ **אוטיזם קלאסי**

ד"ר האנס אספרגר - וינה 1944

➤ תיאר 4 מקרים של ילדים שבהם צפה במהלך מחנה הקיץ, הילדים העדיפו לשחק לבד ולא לתקשר עם ילדים אחרים.

➤ בניגוד לילדים שתיאר קאנר, דיווח אספרגר על אינטליגנציה תקינה ותקשורת שפתית תקינה.

➤ ההגדרה של תסמונת אספרגר הייתה תחת הגדרת אוטיזם עד השינוי ב DSM5

הבדלים בין ה- DSM5 לבין DSM4

➤ ההגדרה שונתה ל- ASD - Autism Spectrum Disorder

A.S.D
AUTISM SPECTRUM
DISORDER

➤ הוצאת תסמונת אספרגר, תסמונת רט, PDD NOS, מתוך האבחנה בתחום הספקטרום האוטיסטי.

➤ איחור שפתי אשר אינו ייחודי לאוטיזם ולא תמיד קיים, הוצא מתוך האבחנה.

➤ תחום הוויסות החושי נכנס כחלק מן האבחנה.

➤ הסרת המגבלה של הופעת התסמינים לפני גיל שלוש שנים.

אוטיזם לפי DSM-5

שני תחומי הלקות:

2- התנהגויות ותחומי עניין

מצומצמים

יבואו לידי ביטוי בשניים לפחות מהסעיפים הבאים:

1. חזרתיות - נטייה לרוטינות וטקסים.
3. תחומי עניין מצומצמים
4. רגישות יתר או חוסר רגישות תחושתית

1. היעדר הדדיות חברתית

יתבטא בכל שלושת הקריטריונים:

- א. הדדיות חברתית- רגשית
- ב. תקשורת לא מילולית
- ג. פיתוח ושמירה של יחסים בהתאם לרמת ההתפתחות

הסימפטומים יופיעו בתחומים הבאים

התנהגות ותחומי
עניין חזרתיים
ומצומצמים

במישור
החברתי/התנהגותי

בויסות החושי

ההיסטוריה של האוטיזם בישראל

- ילדים שאובחנו גם עם מוגבלות שכלית התפתחותית, שולבו במקומות מיועדים למוגבלות שכלית (מש"ה)
- כמקובל בעולם, גם בישראל ילדים עם אוטיזם הוכנסו לבתי חולים לחולי נפש
- בשנת 1974 הוקמה אלו"ט

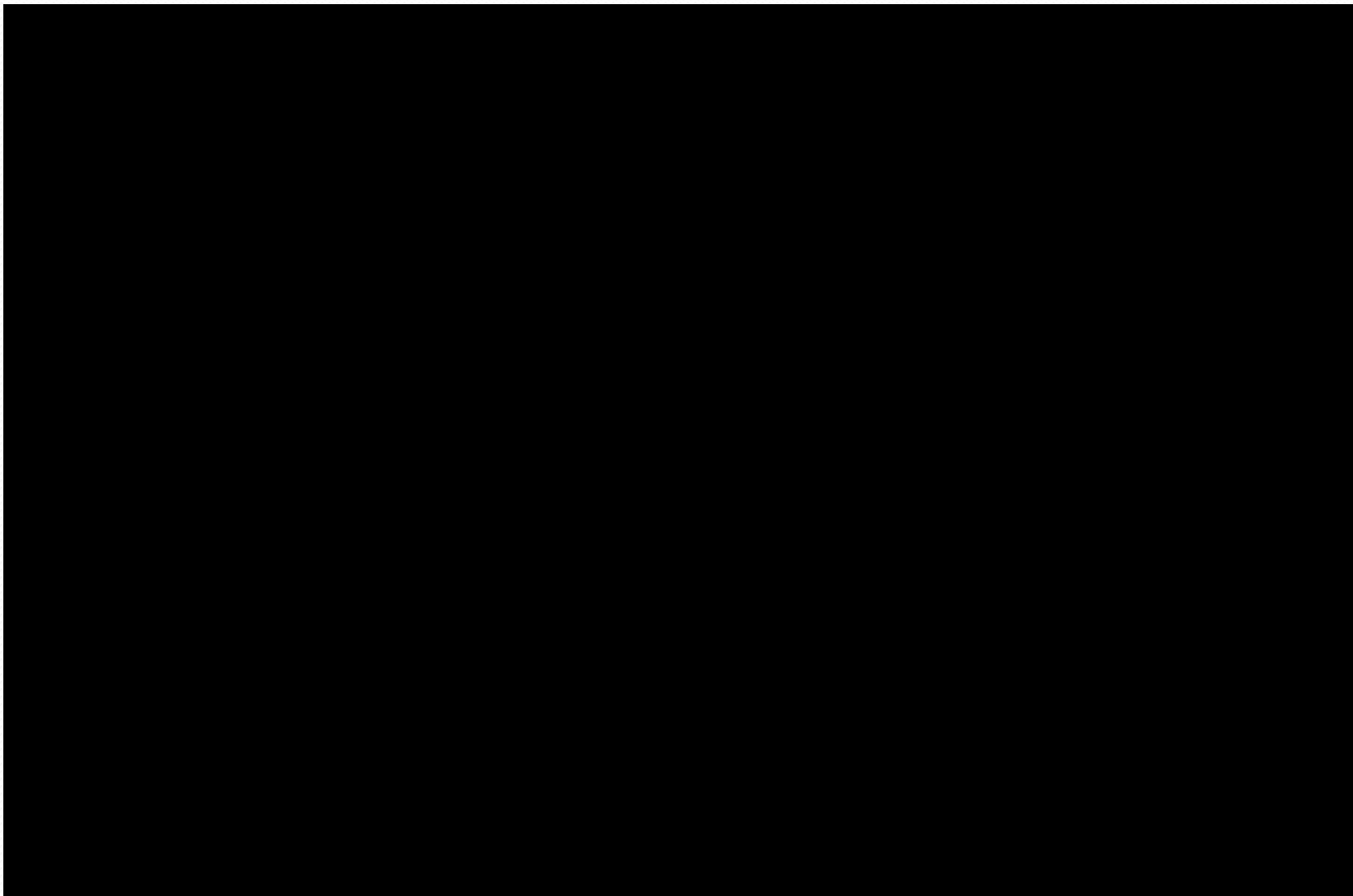
אבחון

- אין בדיקה רפואית/ פיסית לגילוי מוקדם של האוטיזם לפני או במהלך ההיריון
- איך מאבחנים?
 - ע"י קיום או העדר של התנהגויות מסוימות, צירוף של מספר תסמינים (קשר עין, חזרתיות)
 - תצפיות על הילד בסיטואציות מונחות עם הוריו ועם המאבחנים
 - שאלונים – איסוף מידע מהורים, מסגרות נוספות במידה ויש
 - ניתן לאבחן מגיל 10 חודשים ככל שהתפקוד גבוה יותר האבחון יהיה מאוחר יותר.

המשפחה

ההורים

- חלום שמתנפץ + האשמה!
- דאגה 24 שעות ביממה – תינוק לכל החיים
- פחד מהעתיד כשהילד יישאר לבד
- **צער כרוני** - חווית "אובדן ללא סוף" – מאבדים את הילד שחלמו שיהיה להם- חוויה שחוזרת במעגל החיים.
- פגיעה כמעט וודאית בזוגיות, החזית הראשונה שמהווה בולם זעזועים. שונות בין בני הזוג בדרכי התמודדות
- התמודדות מול "העולם"

המשפחה

האשמה

- "אם רק הייתי מקשיבה לאמא שלי ומפחיתה עומס עבודה בהריון, זה בוודאי לא היה קורה"
- "ידעתי שבמשפחה של יוסי יש ילד מוגבל, ובכל זאת לא הלכתי לייעוץ גנטי"
- "גם משה בעלי אוטיסט כזה, לא מדבר וכל הזמן מעדיף להיות לבד, הייתי צריכה לדעת עם מי אני מתחתנת"

המשפחה

האחים

- רוב תשומת הלב מופנית לילד עם האוטיזם
- לעיתים מתביישים להביא חברים הביתה
- מתבגרים מאוד מהר
- חשופים להתפרצויות זעם אלימות

במישור החברתי

● לקות מהותית ביכולת לפתח ידידות עם בני גילו

- שיח חד צדדי

- פניה בנגיעה

- כניסה לדברי האחר או הצטרפות באמצע שיחה

מי
במרכז?

● חוסר מודעות לרגשות האחר (כאילו הוא רהיט)

- לא מודע למצוקת האחר

- אין מודעות לצורך של האחר בפרטיות

החיה במרכז

אמפתיה לאחר

אינטראקציה חברתית

- רגישות לאחר – אמפתיה
- עידוד שיח ואינטראקציה
- עבודה על שיקוף (לתת מקום לצד השני)
- שיתוף בחוויה – לשחזר פעילות
- שיום רגשות

● תקשורת מילולית/ לא מילולית לקויה

- חוסר בערוצים לתקשורת – מלמול תקשורתי, שפה חלקית או חסרה.

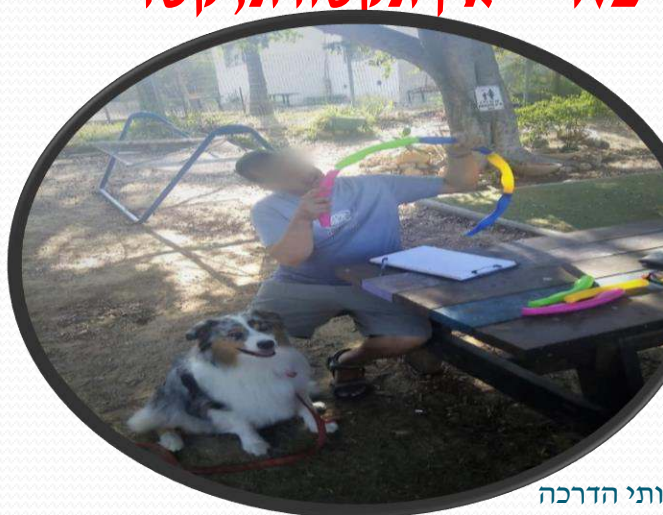
- קושי ביצירת קשר עין

- הבעות פנים- "אתה כועס עליי?" (שלט)

- לא תמיד מדווחים על כאב/רעב/פחדים – תסכול!

- **מאוד מאתגר לנהל טיפול/ מפגש בצורה כזו – אין תקשורת, קשר**

עין חלקי, שיח חד צדדי

פוטו הדרכה

● חזרתיות המתבטאת בתנועות המוטוריות, או בדיבור.

- סידור צעצועים בשורה
- נפנוף בחפצים או בידיים
- חזרתיות על שאלות ומשפטים
- **אקולליה** – יכולת לשחזר שיחות או סדרות טלויזיה.

אקולליה

- **אקולליה לא ממוקדת** - לא קיימת כוונה תקשורתית אלא צורך **להרגיע מצב של חרדה או התרגשות גדולה**. (״סטייק בפיתה״, חיקוי אחרים, חזרתיות של משפטים קבועים)
- **חזרה על מילה/הברה אחרונה** - מורה על חוסר הבנה של הצד השני.

קושי עם שינויים

- מצוקה קיצונית בתגובה לשינויים קטנים
- קשיים במעברים- "נתקעים" גם לפני/אחרי דברים שאוהבים (כדורסל)

התמודדות:

- סדר יום מפורט ומותאם באופן אישי.
- הכנה מראש לפני פעילות או מעבר בין פעילויות.
- תרגול שינוי בצורה הדרגתית ועדיף דרך גורם מתווך

טיול חתול :

חמוד חמוד
אבל לא צפוי

מישורים נוספים

- מבינים דברים כפשוטם- "עף לי הפוני"
"תוריד חולצה"

- קושי בהבנת סלנג – "מה קורה אח שלי?"

- "אני מת עליך", "חבל על הזמן"

- פשוטו כמשמעו "חצי הכוס המלאה"

- קושי להבין הומור

VOLUNTEER

מישורים נוספים

- מבינים דברים כפשוטם- "עף לי הפוני"
"תוריד חולצה"
- קושי בהבנת סלנג – "מה קורה אח שלי?"
"אני מת עליך", "חבל על הזמן"
- פשוטו כמשמעו "חצי הכוס המלאה"
- קושי להבין הומור
- **אובססיביות- קפה/מים/סדר/חתולים**
- **בשיחה מקדימה על החניך חשוב להכיר את האובססיות, המחזקים, מילים משמעותיות**

מישורים נוספים

- כשרון מסוים מפותח מאוד: ציור/נגינה/זיכרון מדהים
- ל- 60% מהאנשים עם אוטיזם ישנה לקות נוספת
- אוטיזם היא לקות גברית ביחס של 1/4
- לפני כ 15 שנים דובר על 1/1500 לידות

חוסר מודעות לסכנה!

**כביש סואן, אש או מקומות גבוהים מהווים סכנה לחייהם
מצריך השגחה של 24 שעות**

גורמים משוערים לאוטיזם

- **גנטיקה** – ישנה הנחה שלאוטיזם מרכיב תורשתי משמעותי – מתבסס על כך שבמשפחה עם ילד אוטיסט גדלים הסיכויים לילד נוסף ומחקרי תאומים.
- **חיסונים** – ניסיונות לקשור את החיסון נגד חזרת, חצבת ואדמת, ואת תכולת הכספית בחיסונים להופעת אוטיזם **אינם** נתמכים במחקרים אפידמיולוגים רבים.

גורמים משוערים לאוטיזם

➤ **אירועים סביב הלידה** - משקל לידה נמוך, משך ההיריון ואירועים סביב הלידה נחקרים גם הם כגורם לאוטיזם, אך אין אחידות דעים במחקרים השונים אם הם קשורים להיווצרות האוטיזם.

➤ **והשערה ראשונה שנדחתה מכל וכל..**

תחלואה נלוות לאוטיזם

ל- 60% מהאנשים על הספקטרום ישנה לקות נוספת/ נלוות

התחלואות הנלוות הן :

- מוגבלות שכלית התפתחותית
- אפילפסיה
- הפרעת קשב וריכוז
- היפראקטיביות
- תוקפנות כלפי הסביבה והתפרצויות
- פגיעה עצמית
- הפרעות חרדה שונות
- דכאון
- הפרעות אכילה
- הפרעות פסיכיאטריות שונות
- הפרעות ויסות

$$2^3 + 3^3 + \dots + n^3 = \frac{n(n+1)(2n+1)}{6}$$
$$(a-b)c = ac - bc$$

$$\sqrt{a} +$$

מוגבלות שכלית התפתחותית

$$x_1 < x_2 < \dots < x_n = b$$

$$a = x_0 < x_1$$

$$n+1)$$

הגדרה לפי DSM 5

**”תפקוד אינטלקטואלי כללי הנמוך
מן הממוצע במידה משמעותית**

**ומלווה במגבלות משמעותיות
בתפקוד ההסתגלותי”**

מוגבלות שכלית התפתחותית

שלושה קריטריונים חלים על מוגבלות זו :

תפקוד שכלי נמוך – מנת משכל נמוכה מ-70 בהתאם לגיל הכרונולוגי של האדם. נמדד באמצעות מבחני משכל. מדובר בחסכים ביכולות מנטליות כלליות כמו יכולת הנמקה, פתרון בעיות, שיקול דעת ועוד.

חסכים בתפקוד הסתגלותי – מלווה במגבלות משמעותיות בתפקוד ההסתגלותי הבא לידי ביטוי באחד או יותר מתחומי המיומנות : **חברתי** (מודעות לרגשות האחר, נאיביות, שיקול דעת חברתי), **תפיסתי** (שפה, קריאה, כתיבה וכו') ו**מעשי** (אחריות בעבודה, ניהול כספים, יכולת להשתמש במשאבים קהילתיים ועוד).

הופעה של חסכים אינטלקטואלים והסתגלותיים במהלך שלבי ההתפתחות - הקושי בא לידי ביטוי לאורך כל השנים גם אם לא הוגדר מלכתחילה.

רמות החומרה – לפי מבחן משכל IQ

תפקוד אינטלקטואלי – מבחני IQ

- ☐ חשיבה מופשטת
- ☐ הבנת רעיונות מורכבים
- ☐ פתרון בעיות
- ☐ תכנון
- ☐ למידה

מה עלולה להיות הבעיה?

רמות החומרה – לפי מבחן משכל IQ

רמות החומרה – לפי מבחן משכל IQ

- קלה: מנת משכל 50-69.

- רוב המאובחנים במוגבלות שכלית התפתחותית, מוגדרים ברמת חומרה קלה.

- מתקשים בלמידה, מסוגלים לעבוד, לקיים קשרים חברתיים תורמים לחברה (יוכלו להשתלב במסגרת רגילה עם סיוע).

- רמתם האינטלקטואלית דומה לילדים בגילאי 8-11

- לרוב אין חריגות גופנית

רמות החומרה – לפי מבחן משכל IQ

מתונה : מנת משכל 35-49

- רמה אינטלקטואלית דומה לגילאי 4-7
- נקראים גם "בני תרגול" – כלומר, ניתן לתרגל איתם פעילויות בסיסיות (למשל: בישול בסיסי)
- משיגים מידה מסוימת של עצמאות וטיפול בעצמם
- דורשים רמות תמיכה משתנות כדי לעבוד ולחיות בקהילה
- אצל רבים ברמת חומרה מתונה ישנה מסורבלות פיזית, תיאום מוטורי לקוי (מגושמות)

רמות החומרה – לפי מבחן משכל IQ

קשה : מנת משכל 20-34

□ ההתפתחות המוטורית והדיבור בפיגור גדול מהרגיל

□ נכויות מוטוריות שכיחות מאוד

□ זקוק לתמיכה מתמדת ורציפה (אכילה, שירותים).

□ מסגרות מיוחדות.

□ ניתן לתרגל פעילויות תעסוקה פשוטות תחת פיקוח.

רמות החומרה – לפי מבחן משכל IQ

עמוקה : מנת משכל נמוכה מ 20.

❑ סיעודיים – תלויים בטיפול והשגחה מתמדת כל חייהם

❑ בעיות שליטה בסוגרים

❑ דיבור בסיסי, חריגות ועיוותים גופניים קשים

❑ מאובחנים מוקדם יחסית – בעיקר בגלל העיוותים הגופניים וקשיי התפתחות מוקדמים כמו : חוסר יכולת לאכול אוכל מוצק.

מודל הומניסטי – לפי עצמת תמיכה

תמיכה קטועה :

□ תמיכה על בסיס צורך חולף – למשל **במעברים** בין מסגרות/לאחר תקופת הקורונה/ לאורך היום בין פעילויות

תמיכה מוגבלת :

□ תמיכה בתחומי תפקוד קבועים, לטווחי זמן קצרים (תמיכה בהתחלה והילד ממשיך לבד)

תמיכה נרחבת :

□ תמיכה מתמשכת, קבועה ולא מוגבלת בזמן (בבית, בביה"ס, תנועות נוער)

תמיכה מלאה :

□ תמיכה קבועה בעצמה גבוהה, במרבית תחומי החיים

גורמים למוגבלות שכלית

התפתחותית

הסיבות השכיחות ביותר: תסמונת דאון, תסמונת אלכוהול עוברי

האגודה האמריקאית לפיגור שכלי מחלקת את הסיבות ל-3 קבוצות:

- 1. **טרום לידתי (לפני הלידה):** סיבות הקשורות למהלך ההיריון כתוצאה מתסמינים גנטיים, עיוותים במבנה המוח, מחלות של האם (מחלות שליה) והשפעות סביבתיות (שימוש באלכוהול, סמים, רעלנים).
- 2. **סב לידתי (קדם לידה):** סיבות המופיעות בלידה עצמה מגוון תופעות בלידה המובילות לפתולוגיה במוח התינוק כגון: מחסור בחמצן, חנק, הסתבכות בחבל התבור, חבלת ראש ומשקל לידה נמוך.
- 3. **בתר לידתי (פוסט לידה):** סיבות המתרחשות לאחר הלידה או במהלך הילדות הסביבה כגורם מרכזי-התעללות, הזנחה, רעלניים סביבתיים ותאונות. זיהומים כמו דלקת קרום המוח.

ויסות חושי

הנושאים שנדבר עליהם בויסות החושי:

✓ מהו הוויסות החושי ?

✓ סערה אוטונומית

✓ מערכות החושים

✓ קשיים ופתרונות

כלי חשוב בארגז הכלים שלנו!

נלמד להיות

בלשים

מהו המשפט שאיתו אתם הכי מזדהים?

- אני חייב לעשות ספורט כדי להירגע
- כשאני בלחץ אני מוצא את עצמי כוסס ציפורניים
- כשאני במתח אני צריך את הסיגריה והקפה שלי
- בשיחת טלפון מלחיצה/מרגשת אני הולך מצד לצד
- אחרי יום עמוס בעבודה, אני צריך לפחות חצי שעה של שקט

טעימה קטנה מהרבה רעש

איך הם מתמודדים?

בגלל ההשפעות המאוד קשות של סערה אוטונומית זה הדבר האחרון שאנשים עם אוטיזם רוצים להגיע אליו.

הם מנסים למנוע את המעבר "מעומס חושי" לסערה אוטונומית ע"י הרגעה של העומס

2 דרכי התמודדות עם העומס

1. התנהגות חזרתית

2. נסיגה/ מניעה/ בריחה

1. התנהגות חזרתית

פעילויות חוזרות משמשות
כגירוי עצמי (גרייה)
זה יוצר שיחה בין מוחו של
האדם לבין גופו ע"י עשייה של
משהו מוכר.
ונוצרת תחושת שליטה.

- גירוד של האצבע
- נשיכה של היד
- סרטונים/ שירים קבועים
- נפנופי ידיים
- קריעת ניירות
- טקסים

2. אסטרטגיית נסיגה

דרך נוספת היא פשוט "לברוח" מהסיטואציה שמבחינתם גורמת לעומס החושי

באיזו דרך אפשר להימנע מעומס יתר?

- התנתקות פיסית ממקור העומס
- הנחת כפות ידיים על האוזניים
- עצימת עיניים
- משיכת החולצה על הראש
- **התפרצות**

איך אנחנו יכולים לעזור במצב של קושי בוויסות החושי?

ראייה

איך זה נראה דרך העיניים שלהם?

פרופריוצפטיבי – תגובה חושית למידע הקשור למיקומם של חלקי הגוף והתנועה שלהם. שמועבר דרך השרירים והמפרקים. מיקומם במרחב!

**הליכות/ריצה
בעליות**

**החזקה של חפץ
שאפשר ללחוץ
עליו- כדור
גומי/ספוג**

**ווסט משקל
/ מד לחץ דם**

**ריצה בחצר או
קפיצה
בטרמפולינה**

וסטיבולרי- הקלט הוסטיבולרי מגיע מהאוזן הפנימית. והוא אחראי על שיווי המשקל.

ישיבה על
כדור פיזיו
בזמן עבודה

נדנדה – לסיים מעט לפני
הפעילות הבאה לאפשר
התארגנות וסטיבולרית
לפעילות הבאה

הליכה על קורה
נמוכה או
מסלולים
נמוכים אחרים

קרוסלה

הנחת סולם
על הרצפה

ויסות שמיעתי

ללמד להניח
ידיים על
האוזניים ברעש
פתאומי

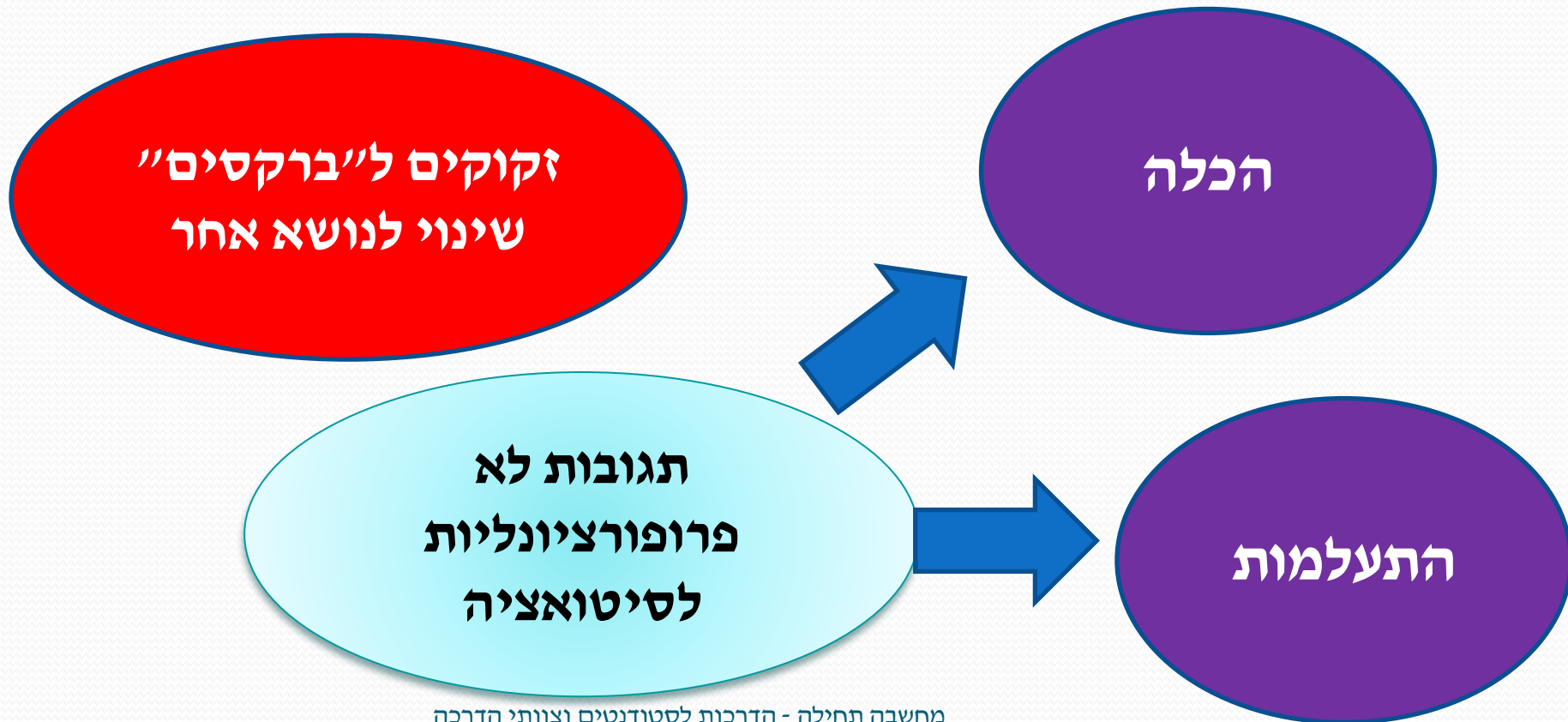
הימנעות
ממקומות
רועשים

אוזניות-
מוזיקה

בחירת
חיה
מותאמת

ויסות רגשי – יכולים לשמוח/ לצחוק לאורך זמן רב. יכול להגיע למצב מעורר שיוביל לסערה אוטונומית. יכול להיות גם בכעס/עצב.

סיכום ביניים

● אוטיזם מתבטא בכמה מישורים:

1. במישור החברתי- יזימה ויצירה של קשר, קושי בהבנת מצבים חברתיים ועוד.
2. במישור המילולי והלא מילולי
3. בוויסות החושי.
4. תחומי עניין חזרתיים ומצומצמים

סערה אוטונומית ודרכי התמודדות

1. התנהגות חזרתית
2. נסיגה/ הימנעות/התפרצות

חשוב מאוד!!

בעל החיים מקבל אותי כמו שאני

בעל החיים לא מצפה ממני
להסתכל עליו

בעל החיים זקוק לי – אני משמעותי !

מאיזה מקום מגיע מטופל לטיפול? (לאו
דווקא אדם עם אוטיזם)

ממטופל למטפל

תפקידנו לחפש לכל אחד את המתקן שלו!

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

שלוש הממים

מערכת יחסים

מערכת יחסים

מערכת יחסים

פיתוח ושכלול יכולות
תקשורתית מתוך הקשר
שנוצר בין המטופל למטפל

כבוד האדם

מה חשוב בכבוד האדם מבחינתנו כמטפלים?

● מגע

● מבט

כבוד האדם

מה חשוב בכבוד האדם מבחינתנו כמטפלים?

- מגע
- מבט
- תנועה/ שפת גוף
- קול

כבוד האדם

מה חשוב בכבוד האדם מבחינתנו כמטפלים?

- מגע
- מבט
- תנועה/ שפת גוף
- קול
- לא נדבר על מטופל
- עידוד לעצמאות

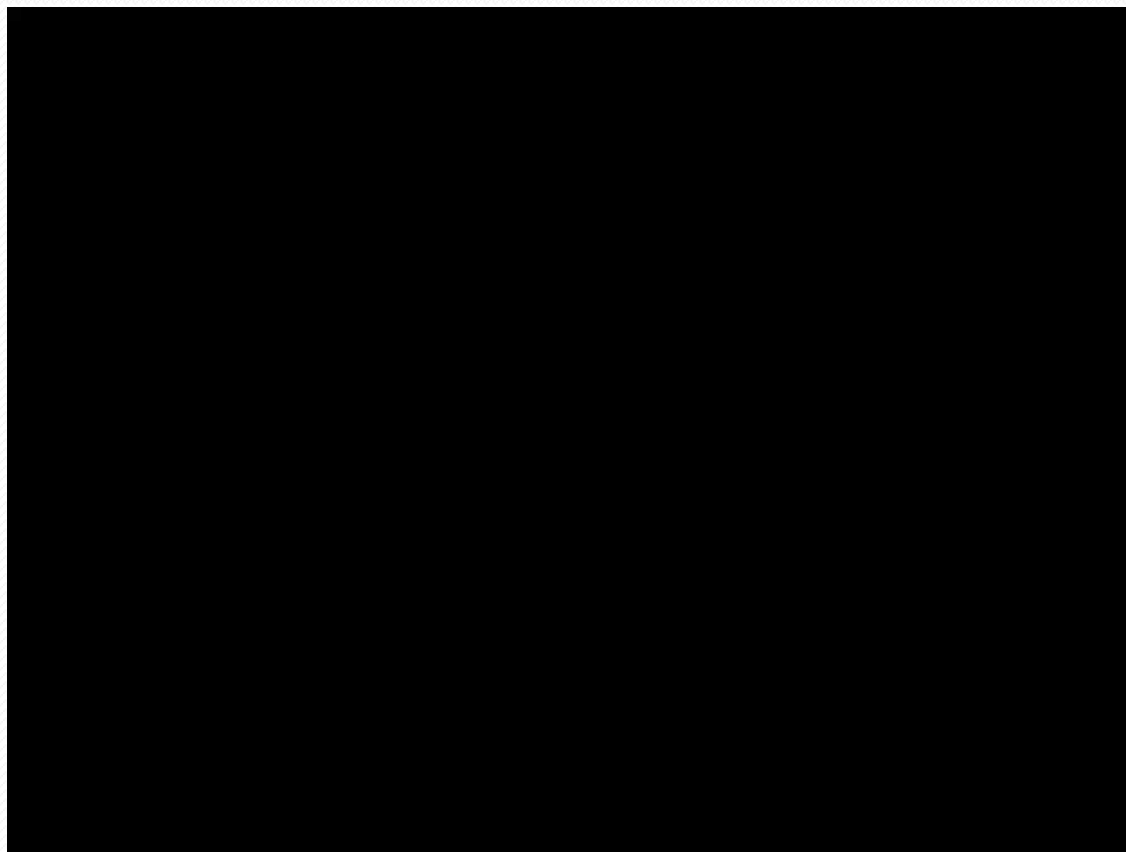
מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

משמעות בטיפול

● כל שלב במהלך המפגש יכול לאפשר למידה וקידום:

1. בחירת הפעילות (במה נתחיל? איזה סוס?)
2. עזירה והתבוננות – לפני שמתקרבים לסוס להרגיש אותו (הסוס במרכז)
3. בוויסות החושי.
4. אינטראקציה עם הסובבים ועם החיה
5. מוטוריקה, שיווי משקל, חיזוק שרירים רלוונטיים
6. ועוד

עידוד אפקטיבי

עידוד אפקטיבי

"עידוד עם תווית" – "כל הכבוד שהאכלת את בל".

עניין אישי ביני לבינך!! – הוסיפו את המילה **אני**. "אני ממש גאה בך שהתקרבת לטישו למרות שסיפרת לי שאתה קצת פוחד"

עידוד מצריך ריכוז מלא – שירגישו שההתנהגות שלהם זוכה לכל תשומת הלב שלנו.

**לעודד לעיתים קרובות ומיד – זוכרים איך למדנו לדבר?
ככה מעודדים התנהגות רצויה.**

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

הקשבה עצמית!!!

חוסר הקשבה

אכזבה

כעס

תסכול

בדידות

הקשבה עצמית!!!

□ הקדישו תשומת לב – עצרו והקשיבו, צרו קשר עין (עד כמה שניתן).

□ טון דיבור - הישמעו מתעניינים

□ שאלו הרבה שאלות!! - שאלות מראות על התעניינות ועל התלהבות.

➤ **טיפ – שאלו שאלות פתוחות שמזמינות תשובה – מה עשית בסופ"ש?**

לעומת האם נהנית בסופ"ש? השאלות שיעזרו לכם: מי? מה? מתי?

איפה? למה? איך?

□ **שיקוף – חיזרו על המילים שלהם, שקפו את הרגשות שהביעו.**

מה מאפשרת לנו הקשבה?

➤ ההקשבה בונה יחסי אמון וכבוד

➤ מאפשרת להביע רגשות

➤ מפחיתה מתחים

➤ מעודדת הצפת מידע

➤ הקשבה יכולה לקדם תהליכים

תנועה

"תנועה יוצרת רגש", "האופן שבו אתה **מתנועע** משנה את
האופן שבו אתה חושב ומרגיש"
אנתוני רובינס

תנועה

תנועה

תנועה "שוברת קרח"

הקשבה לקצב של החיה – לפעמים אני רוצה
להתקדם אבל הכלב רוצה לעצור להריח, דחיית
סיפוקים !

תנועה

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

יצירתיות בטיפול

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

יצירתיות

- עד גיל 5 עפ"י מחקרים 90% מהאוכלוסיה נחשבים אנשים יצירתיים
- מגיל 5 עד 7 רק חמישה אחוז !!
- מגיל 7 ואילך רק 2%
- מה קורה בגיל 7 שהורג את היצירתיות?

יצירתיות

עידוד יצירתיות

- עד 1954 השיא העולמי לריצת מייל - 1600 מטר היה לא פחות מ 4 דקות עד שהגיע רוג'ר בניסטר...
- עוגן השוואתי ומיקוד מגביל

עידוד יצירתיות

הקסם שבגישה!

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

התמודדות עם התנהגות מאתגרת

אחרי

לפני

התמודדות עם
ההתנהגות המאתגרת

מניעה

התנהגות מאתגרת

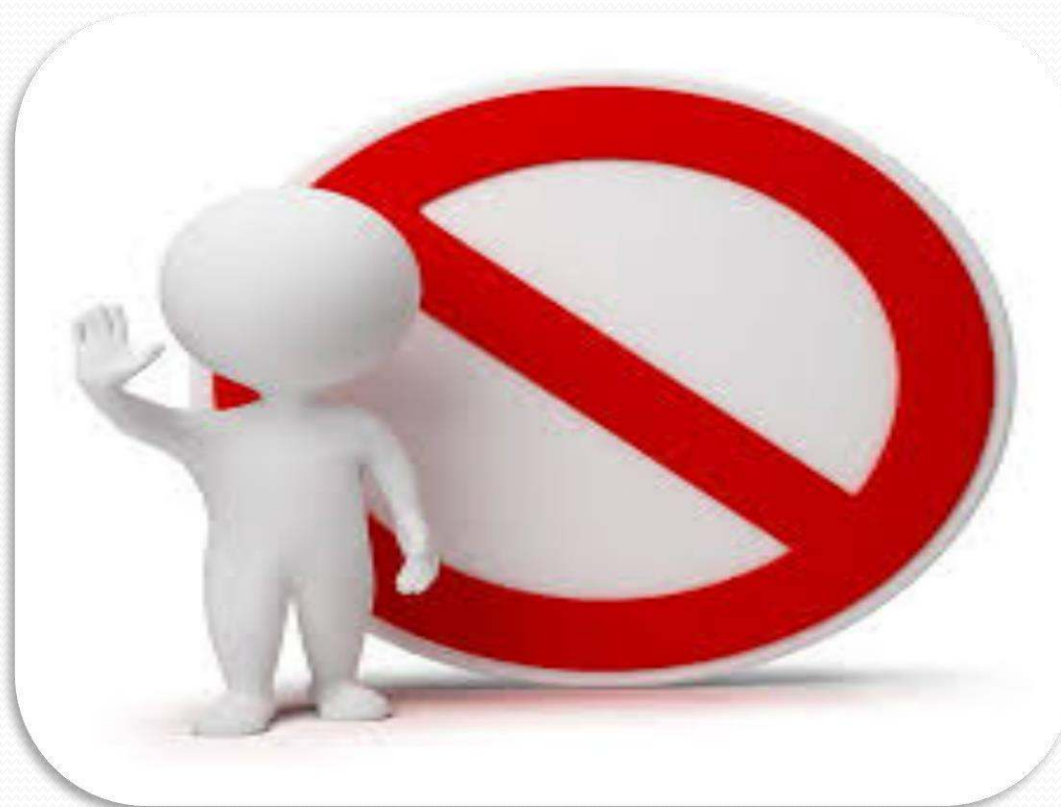
מהי "התנהגות מאתגרת"?

מה עלול להוביל להתנהגות מאתגרת?

הדרך הטובה ביותר להתמודד עם התנהגות מאתגרת היא:

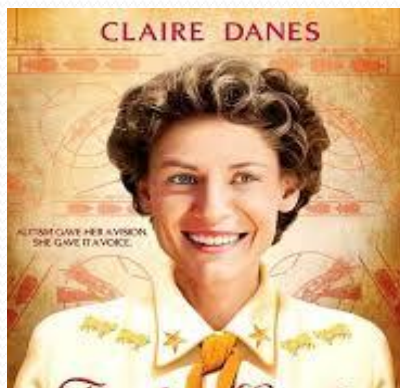

מניעה

התאמת הסביבה

הכנה מראש

להיות יוזמים
ולא מגיבים

הכרת
הסימפטומים

מחשבה ת

התנהגות

מאתגרת

רוב בעיות ההתנהגות הן ניסיון לתקשר!

- א - הישארות בהוסטל עד שהוא רעב או עד שמגיעים לקחת אותו באופן אישי. החברים ה"יותר שקטים" מקבלים לעיתים פחות התייחסות. איך הם אמורים להשיג תשומת לב?

□ חשוב לברר במסגרות ובבית האם יש רווח משני מההתנהגות שרוצים לשנות?

כשיש בעיית התנהגות מאתגרת אנחנו צריכים לחשוב מה החבר/מטופל מפיק מההתנהגות הזו ולספק את זה בצורה נאותה.

שימוש בשפת הגוף כדרך לתקשר

- אנשים עם אוטיזם חווים מילים ושיחות כמשהו מאוד מבלבל ולכן לעיתים הם פונים פנימה ("בועה") לתוך עצמם ומקשיבים לתוך השפת גוף – מוח שלהם.

**אם אני רוצה לתקשר עם החבר עליי
"להצטרף" לבועה שלו. אם זו השפה שבה הוא
מדבר כרגע אז זו השפה שדרכה אגיע אליו.**

ראי ראי שעל הקיר מי הכי יפה בעיר?

איך מתקשרים עם מי שלא מתקשר??

□ הצטרפות - התבוננות ומראה

□ יצירת קשר – קשר עין, עצירה, תגובה (אחד או יותר מהשלושה)

□ הובלה – רצוי ע"י קבלת הסכמה לפעולה קלה, משהו חיובי

ומשם להוביל הלאה.

**לא מדובר על חיקוי משפיל אלא על מסר שאנחנו מכבדים את
השפה שלו!**

דרכי התמודדות בזמן התפרצות

● השאלות שצריכות להוביל אותי במהלך התפרצות:

2. האם אני חלק
ממעגל ההסלמה
או חלק ממעגל
הרגיעה?

1. מה אני עושה
עכשיו כדי להרגיע
את עצמי ומה אני
עושה כדי להרגיע
את החבר?

פגיעה עצמית

● התנהגות מאתגרת מאוד, עשויה לכלול:

- הטחת ראש/גוף בקיר או ברצפה

- פציעת הגוף עד זוב דם

- נשיכה עצמית

- תלישת שיער

פגיעה עצמית

- הגורמים לפגיעה עצמית הם:

1. גורמים פיזיולוגיים:

- שחרור אנדרופינים המעניקים תחושת שחרור ואופוריה זמנית.
שיכוך כאב!

פגיעה עצמית

2. גורמים פסיכולוגיים:

- אמצעי לקבלת תשומת לב ויחס מהסביבה
- צורך בשליטה על הגוף (רופא שיניים)
- אמצעי לצעוק/ להחצנת כאב שקשה להכיל אותו
- יכול להעיד על עוררות תחושתית
- **הקלה על תחושת לחץ וחרדה!**

פגיעה עצמית – מה עושים?

- **במצבים של פגיעה עצמית נפעל בכמה מישורים:**

1. נעצור את הפגיעה באופן מיידי, במידה והיא גורמת נזק.
2. נבדוק מבחינה רפואית האם ישנה בעיה- ניתן לשלול באמצעות פרוטוקול אקמול.
3. **נקיים מעקב בזמן אמת** - נבדוק את הסביבה (אנשים, מקום פיסי, הזמנים שזה קורה)
4. נרשום מה קרה לפני, אחרי ותו"כ. ונפיק לקחים.
5. ננסה לספק את הצורך במידה ומדובר בבעיה בויסות חושי.

שינוי גישה משנה התנהגות!

שינוי התגובה או תגובה לא צפויה

משנה את התוצאה. פיצה

● הסחת דעת – שינוי נושא

להסית את נקודת המחשבה

העברת הבעיה "מעבר לדלת"

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

"רגל בדלת"

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

"דלת בפרצוף"

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

"דלת בפרצוף"

אמא נכנסת לחדר של הבת שלה ורואה מכתב סגור על המיטה המיועד אליה.

אמא היקרה,

מצטערת להודיע לך על זה בצורה הזאת אבל עזבתי את הבית והצטרפתי לחבר שלי ואנחנו עוברים לגור ביחד, ממש התאהבתי בכל תכשיטי הפירסינג שלו ובכתובת הקעקע ובאופנוע הגדול שלו.

אני בהריון! יוסי אמר לי שהוא מוכן להתגרש מאשתו בשבילי ושאנחנו נהיה מאוד שמחים בבקתה שלו ביער לא רחוק מההורים שלו. אחרי הלידה אני אבוא לבקר פעם בחודש כדי שתכירי מעט את הנכד שלך.
נ.ב.

אמא כל זה לא נכון, אני אצל הבת של השכנה. רק רציתי להראות לך שיש דברים יותר גרועים בחיים מהתעודה שלי שנמצאת במגירה של השולחן...אני אוהבת אותך, תתקשרי להודיע מתי זה בטוח שאני אחזור

"דלת בפרצוף"

האבא כתב לבת ב: sms:

אמא קראה את המכתב קיבלה התקף
לב ועכשיו היא בניתוח מעקפים, סבתא
שמעה על המקרה של אמא ושלך
והתאבדה.

נ.ב.

כל זה לא נכון רק רציתי להראות לך
שיש דברים גרועים יותר מזה שאני הולך
לשבור לך את כל העצמות, ילדה זבל.

לעולם לא לשפוט את המעשים דרך העיניים שלנו

- חבר אוהב להסתגר בשירותים בחושך
- חבר אוהב להיות בחדרו ולא לצאת לפעילויות חברתיות
- חבר לא יוצר קשר עין
- חבר מנופף בידיים
- אנחנו חווים את העולם בצורה שונה לחלוטין, מה שנראה לנו נורמלי, בשבילם זו מלחמה!
- נכבד אותם ואת האוטיזם ע"י שנבין שיש להם צרכים שונים משלנו וזה בסדר גמור

15 דקות לסיום

תסכל וחוסר אונים!!!

© Can Stock Photo

מחשבה תחילה - הדרכות לסטודנטים וצוותי הדרכה

כל מסע ארוך מתחיל בצעד קטן

- שינוי לוקח זמן! (זמן הבשלה - הריון)
- הרבה מטפלים לא נכנסים לשינוי ארוך טווח ומתעסקים בסימפטומים – בעיות משאבים וכו')
- בתהליך צריך לזכור שיהיו נפילות ורגרסיה והתנהגות לא עקבית.
(בדיוק כמו גמילה מסיגריות)
- התמדה - (איליה יוזמה)
- בניית תכנית עפ"י סדר עדיפות ולא עפ"י חלומות

אתגרים קטנים

חייבים להאמין!!

לא לפחד לחלום בגדול

בין - הצלילים

תודה על ההקשבה!

מחשבה תחילה - סדנאות לצוותי חינוך והדרכה
וסדנאות למנהלים